

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ХУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

“Мен анлаган заёт
зақикати”

Давлатнинг кўпи
ҳаромсиз, сўзнинг
кўпи ёлғонсиз бўл-
мас.

ЮНУС ЭМРО

2019 йил 11 июнь

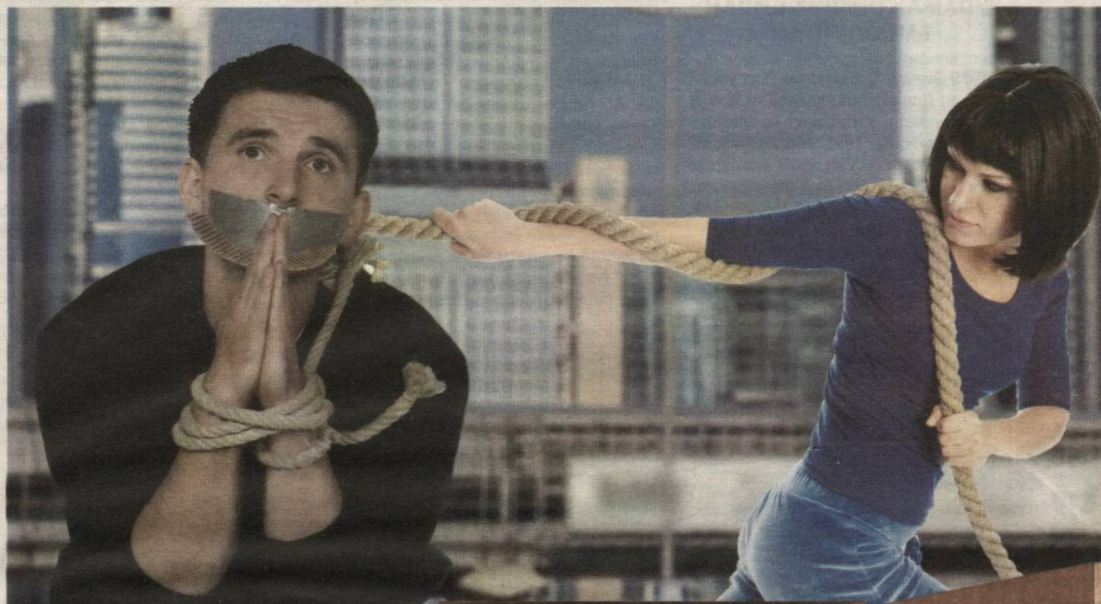
сешанба № 23 (1175)

e-mail: insonvaqonun@adliya.uz

www.insonvaqonun.uz

t.me/ivquz

fb.com/ivquz/

«БОЛАМ, МЕНГА
ПУЛИНГ ЭМАС,
МЕҲРИНГ
КЕРАК...»

ЁХУД ОСТОНАДА
ҚОЛГАН АРМОНЛАР

4-5 саҳифалар

ГУРУРИ ЎЛГАН
ОДАМНИНГ ТИРИК
МУРДАДАН ФАРКИ
ЙЎҚ:

ГУРУР ДЕГАНДА БИЗ
ЭНГ АВВАЛО ТИЛНИ ВА
ЎЗЛИКНИ АНГЛАШИМИЗ
КЕРАК!

2-3 саҳифалар

ТАДБИРКОРГА
КРЕДИТ КЕРАК
БАНК ФИЛИАЛИДА
ЗСА “ВАЖ” БОР

... “Қарз олувчининг
аризаси келиб тушган
кундан бошлаб, тижорат
банкнинг кредит кў-
митаси томонидан ушбу
ариза бўйича асослан-
тирилган ҳолда қарор
қабул қилиш муддати уч
иш кунидан ошмаслиги
лозим”

6-саҳифа

НАФСИМ МЕНИНГ
БАЛОДИР...

... Умуман мудира
ўзининг иш фаолияти
даврида давлатнинг 90
миллион 695 минг 400
сўм пул маблағини ўз-
лаштириш йўли билан
талон-торож қилган.

7-саҳифа

Адлия вазирлиги “ЭНГ ЯХШИ ХУҚУҚ ТАРҒИБОТЧИСИ” танловини эълон қилади:

Танлов фуқароларнинг хуқуқий ва ижтимоий фаоллигини янада юксалтириш, хуқуқий саводхонлигини ошириш, аҳоли орасида кенг қўламли тарғибот ишларини амалга ошираётган хуқуқ тарғиботчиларини аниқлаш ва уларни муносиб равишда рағбатлантириш мақсадида ташкил этилди.

Танлов кўйидаги
10 номинация бўйича ўтказилади:

1. “Хуқуқий тарғиботдаги фидойилиги учун”;
2. “Хуқуқий маданиятни тарғиб қилувчи энг яхши мутахассис”;
3. “Хуқуқий маданиятни тарғиб қилувчи энг яхши журналист”;
4. “Хуқуқий маданиятни тарғиб қилувчи энг яхши ОАВ”;
5. “Хуқуқий маданиятни тарғиб қилувчи энг яхши блогер”;
6. “Хуқуқий маданиятни тарғиб қилувчи энг яхши сайт”;
7. “Хуқуқий тарғиботдаги энг яхши инновацион лойиҳа”;
8. “Маҳаллада хуқуқий маданиятни юксалтиришдаги фаоллиги учун”;
9. “Хуқуқий тарғиботдаги энг яқин ҳамкор”;
10. “Энг ёш хуқуқ тарғиботчиси”.

Танловда мутахассислиги ва касбидан қатъи назар, 18 ёшга тўлган барча Ўзбекистон Республикаси фуқаролари иштирок этиши мумкин. Малакали хуқуқшунослар ҳамда тажрибали амалиёт ходимларидан иборат танлов ҳайъати ғолибларни аниқлайди. Ғолиблар эсдалик нишонлар, дипломлар, статуеткалар ва совринлар билан тақдирланади. Танловга материаллар 28 майдан 20 июнга қадар қабул қилинади.

Танлов учун материалларни қўйидаги манзилга юборинг:

Тошкент, Сайилгоҳ 5 х. klichev@adliya.uz

Батафсил маълумот: www.minjust.uz сайтида.

Мурожаат учун телефон: 71/233-75-97

“Энг яхши хуқуқ тарғиботчиси” танлови низоми

МАМЛАКАТИМИЗДА ўзбек тилига расмий тил мақоми берилган. Шу тилда гаплашамиз, таълим оламиз, уни яхши кўрамыз. Лекин мустақил давлат сифатида қадим ташлаганимиздан бошлаб ордан кўп йиллар ўтган бўлишига қарамай, уни миллатнинг фахри сифатида асрай олмадик.

БУ ҲОЛАТ НИМАЛАРДА АЁН БЎЛДИ?

1 Аввало ўз тилимизга нисбатан ўзимизда — ўзбеклар орасида миллий гуруҳ шакл топмади. Азал туркий тилнинг бой меросидан баҳраманд бўлган, Навоий ашъорининг қудрати билан камолга етган буюкларнинг авлоди бўлган фарзандларимиз рус мактабига бориб, русийзабон этишиб, ўз она тилини акцент (хатолик) билан сўзлаётганини, не тонги, қулиб, гурурга тўлиб қарши олмақдамиз. Қандай ота-оналармизки, ўзбек тилини хатолик билан гапирётган боламизга бу унинг ютуғи эмас, айтиш жоиз бўлса, мусибати эканлигини англашмаймиз?!

2 Айрим расмий идораларда, кўплаб маҳаллий идора ва ташкилотларда ҳамон хат алмашинувлари ва ҳужжатлар бўйича иш юритуви рус тилида олиб борилмоқда. Баъзида туپта-тузук ислохотларни бошдан кечириётган (ислохотлар давлат тилини қўллашга ҳам тегишли эмасми?) расмий юқори ташкилотдан рус тилида хат оламиз, бу тегишли буйруқ бўлиши ҳам мумкин. Энг ачинарлиси, жимгина бўйин эгиб хатта жавоб тайёрланади, бирорта мард бўйинни чўзиб, давлат тили ўзбек тили-ку, деб айтмайди. Бундай қараганда ҳам ўзингиздан юқори органга хатни ёки буйругингизни ўзбек тилида юзлатинг, дея қайтариб юбориб бўладими? Лаганбардорлик ва хайбаракаллачилик авж олган расмий ташкилотларимизда ҳеч ким ўзидан юқори турувчи органга бундай жавоб беролмаслиги аниқ.

3 Қонунлар, норматив ҳужжатлар лойиҳалари рус тилида тайёрланиб, балки қабул қилиниб, кейин ўзбек тилига (давлат тилига) таржима қилинапти. Буни қонун ҳужжатларини оддий одамлар тушунамаслиги, уларда жумлаларнинг гализлиги, бир хил, айни дамда ҳеч ким учун тушунармас атамаларнинг такрорланиши (аслида қонунни тушунишингиз учун унда асосий тушунчалар берилсади, лекин тиредан кейинги изоҳни ўн марта ўқисангиз ҳам ҳеч нимани тушунайсиз) билан изоҳласа бўлади.

4 “Замонавий ўзбеклар” учун гап орасига иккита русча атамани қўшиб гапириш, фарзандлари билан русча-ўзбекча аралаштириб сўзлашиш — бу “ифтихор”. Албатта, хорижий тилни бу тарихи ўрганишининг ҳеч бир ёмон томони йўқ. Аммо шундай гапириш айримлар учун фахр туйлаётгани чинданам миллат учун фалокат.

5 Минг афсуски, бир вақтлардаги эски тузумдан воз кечиб, чорак асрдан зиёвлик миллий ифтихорга эга бўлсак-да, фуқаролик ҳужжатимиздаги Джумаев, Якубов, Джаббар каби исми-шарифларни ўзгартира олмаймиз. Бир томондан паспортлардаги, исми-шарифлар шундай ёзилар экан, Facebookга ўхшаган кўплаб ижтимоий тармоқ саҳифаларидаги Дильноза, Матлюба, Садықова, Артиков каби исм ва фамилияларни ўқиб фгонимиз кўтарилганининг нима фойдаси бор? Агар шундай фамилия эгаларидан бирининг, айтиллик, газета саҳифаларида мақолали чиқиб қолса, унинг фамилиясини Кабилов эмас, Қобилов деб ёзилса борми, муаллифининг тўлопони (айниқса, у бирор амалдор бўлса) авжига минадди. Тўғри-да, тахририят фамилияни нотўғри ёзган-да, ҳужжатда Кабилов турибди-ку, ахир. Бу ерда миллий гуруҳнинг нима дахли бор?!

Буларни санайверса охири кўринмайди, ўзбек тилининг бу тахлит хўрланиши устидан мувоҳасалар ОАВ ва ижтимоий тармоқларда давом этапти. Биз эса ўзбек тилининг, умуман, ҳаётимизда ва расмий идоравий фаолиятимизда қўлланилиши қонун билан қай даражада мустаҳкамланганига муфассал тўхталмоқчимиз.

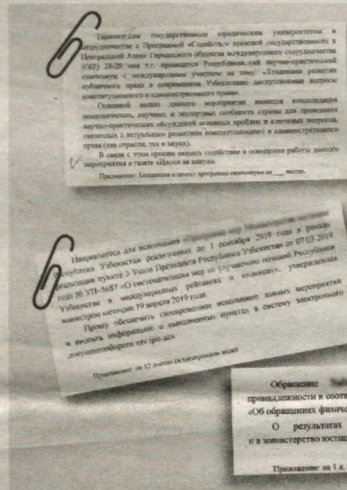
ГУРУРИ ЎЛГАН ОДАМНИНГ ГУРУР ДЕГАНДА БИЗ ЭНГ АВАЛЛО

ҚОНУНДА ЎЗБЕК ТИЛИ ЮМШОҚИНА “ЎЛАМАЖОН”ЛИК БИЛАН ТАН ОЛИНГАН

1989 йилда “Ўзбекистон Республикасининг Давлат тили ҳақида”ги Қонун қабул қилинди. Ўтган вақт ораллигида мазкур ҳужжатга 1995 йил, 2004 йил, 2010 йил, 2011 йил ва 2017 йилларда жами беш марта ўзгартириш киритилган. Бу ўзгаришлар эса бирор бошқа норматив ҳужжат қабул қилинганлиги, бу билан давлат тили тўғрисидаги қонунда айрим жумлаларнинг ному-насиб келиши оқибатида баъзи бир

маҳаллий идораларда иш юритиш расмий тилда шарт қилиб қўйиш мумкин эмас?! Ўзбекистонда яшаб туриб ўзбек тилини билмайдиган ва ёки менсимайдиган “ўзбеклар”, “ишловчиларнинг кўпчилиги ўзбек тилини билмайдиган жамоалар” кўпайишига давлат тилини ҳимоя қилиши керак бўлган қонуннинг ўзи йўл очиб бермаганими? Ҳамма бало ҳам шундаки, қонунимизда ўзбек тилининг расмий давлат тили эканлигини ифода этувчи мажбурийлик туси йўқ. Бирорта моддада “шарт” ёки “мажбуриятлар”, деган жумлани учратмайсиз. Ваҳоланки, ўзбек тили давлат тили бўлар экан, унинг барча фуқароси давлат тилини

япмиз. Қонуннинг 20-моддасида айни давр ҳаётимиз учун қизиқ бир ҳолат бор. Унда “Лавҳалар, эълонлар, нархномалар ва бошқа кўргазмали ҳамда оғзаки ахборот матнлари давлат тилида расмийлаштирилади ва эълон қилинади”, дейилган. Бугун ҳар қадамда бошқа тилларда, ўзбек тили билан ноуйғунликда қоришиб кетган рус тилидаги эълонлар ва лавҳаларга кўзимиз тушади. Бу эълон эгаларини ҳеч ким қонунни буздинг, деб жавобгарликка тортаётгани йўқ. Қизиқ, хато қонунда “лавҳалар, эълонлар давлат тилида расмийлаштирилиши шарт” эмас, балки “лавҳалар, эълонлар давлат тилида расмийлаштирилади”, деб

Бизга хатлар ва айрим идоравий ҳужжатлар ҳалиям рус тилида келади, деган шикоятлар баъзи давлат идоралари ходимлари томонидан кўп айтилди. Шу масала телевидение ва матбуотда ҳам бот-бот кўтарилди. Лекин давлат тили тўғрисидаги қонунни очиб қарайлик ахир, бирорта ҳам бандда давлат идораларида давлат тилида иш юритиш шартлиги ҳақидаги норма йўқ. У ҳолда биз нимани талаб қилаймиз ўзи?

билиши, унинг нормаларига риоя этиши, шу тилда расмий идораларда иш юритиши мажбурий эмасми?!

Корхоналар ўртасидаги иқтисодий низоларни ҳал этиш, нотариал идоралар ва ФХДЭ органларида ҳужжатлар расмий тилда юритилиши, заруриятга қараб эса бошқа тилга таржима қилиниши ёки фуқаро талабига асосан рус тилида берилиши мумкинлиги қонунда қайд этилган. Агарки, ўзбек тили давлат тили экан, унда фуқаролар билан бевосита амалиётда бўладиган

белгиланганидамикан ёки ўзи давлат тили ўзбек тили, лекин умуман олганда, “мы открылись” деб ёзаверса ҳам бўлади, деганими бу?!

Давлат тили тўғрисидаги қонуннинг кўплаб моддаларида шу тарз “иш давлат тилида олиб борилади, лекин заруриятга қараб...” деган хоҳлаганча талқин қилса бўладиган жумлалари бор нормалар мавжуд. Агар заруриятга қараб дуч келган жойда давлат тили ўрнига бошқа тил қўлланиб кетаверса, унда давлат тили ҳақидаги қонуннинг нима кераги бор? Қонуннинг мақсади давлат тилини ҳимоя қилиш, мустаҳкамлаш ва ўрни келганда уни тақомиллаштириш бўлиши керак эмасми? Бизнинг қонунимизда ҳатто давлат тилининг ҳуқуқий ҳимояси деган тушунчанинг ўзи йўқ. “Ўзбек тили” деган ибора умуман ишлатилмаган. Биз кузат-

Қозоғистон Республикасининг Давлат тилига оид Қонунинда Давлат тилини эгаллаш Қозоғистоннинг ҳар бир фуқаросининг бурчи, вазифаси эканлиги таъкидланган (бизнинг қонунимизда бундай, ҳатто шунга ўхшаб кетадиган жумлалар ҳам йўқ).

давлат органларида ўзбек тилида иш ва хат-ҳужжат юритишни мажбурий қилиш керак эмасми?

Бизга хатлар ва айрим идоравий ҳужжатлар ҳалиям рус тилида келади, деган шикоятлар баъзи давлат идоралари ходимлари томонидан кўп айтилди. Шу масала телевидение ва матбуотда ҳам бот-бот кўтарилди. Лекин давлат тили тўғрисидаги қонунни очиб қарайлик ахир, бирорта ҳам бандда давлат идораларида давлат тилида иш юритиш шартлиги ҳақидаги норма йўқ. У ҳолда биз нимани талаб қилаймиз ўзи?

Наднимизда, ана шу мажбурийлик принципнинг йўқлиги сабабли ҳам давлат тили ҳақидаги ушбу қонуннинг талаблари шу кунгача қўлоп равишда бузиб келинаётганини кўра-

ган бир нечта хорижий ва МДҲ мамлакатларида эса давлат тили тўғрисидаги қонунчилик анча юқори даражада.

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ: Россия, Грузия, Озарбайжон, Қозоғистонда давлат тили қонун билан ҳимояланган. Бизда-чи?!

Россия Федерациясининг қонунчилигида давлат тилининг рус тили эканлиги мустаҳкамлаб қўйилган. 2005 йил 20 майда қабул қилинган “Россия Федерациясининг Давлат тили тўғрисида”ги Федерал Қонуни давлат тилини бутун Россия худуди бўйлаб қўлланилиши, давлат тилида гапирадиган фуқароларнинг ҳуқуқла-

ТИРИК МУРДАДАН ФАРҚИ ЙЎҚ: ТИЛНИ ВА ЎЗЛИКНИ АНГЛАШИМИЗ КЕРАК!

рини таъминлаш, давлат тилини ҳимоя қилиш ва тил маданиятининг ривожига қаратилган. Қонуннинг 2-моддасида бир қанча норматив ҳужжатлар билан Россия Федерациясида давлат тилининг қўлланилиши мажбурий эканлиги белгилаб қўйилган. Айнан “обязательность” деган тушунчани Қозоғистон, Грузия, Озарбайжоннинг давлат тили тўғрисидаги қонунчилигида ҳам учратдик. Россиянинг давлат тили тўғрисидаги қонунда яна бир муҳим жиҳат эътиборни тортади. Қонуннинг 4-моддасида: “Россиянинг давлат тили кўп миллатли халқ орасида ўзаро бир-бирини тушуниш, миллатлараро алоқаларни мустаҳкамлаш учун хизмат қилади”, дейилган. Яъни, мамлакат ҳудудида яшовчи барча миллатлар рус тили воситасида ягона кўпмиллатли давлат атрофида бирлаштирилади. Демак, “заруриятга қараб, давлат тилини билмайдиганлар учун бошқа тилда иш юритиш мумкин” эмас, ҳам рус тилига ҳурматни ошириш, ҳам тил воситасида миллатларни ўзаро яқдилликка чорлаш бу.

Қозоғистон Республикасининг Давлат тилига оид Қонунда Давлат тилини билиш Қозоғистоннинг ҳар бир фуқаросининг бурчи, вазифаси эканлиги таъкидланган (бизнинг қонунимизда бундай, ҳатто шунга ўшаб кетадиган жумлалар ҳам йўқ). Мазкур қонунда давлат органлари, барча расмий идоралар, маҳаллий ва бошқа икромчи ташкилотлар Қозоғистон Республикасининг давлат тилини мунтазам ривожлантиришга, тилининг халқаро

нуфузини оширишга, барча мамлакат фуқаролари тилни ўрганишлари учун шароит тайёрлашга, тилни асраб қолиш учун турли қозоқ лаҳжаларига ёрдам кўрсатишга мажбур эканлиги белгиланган. (Бизнинг қонунимизда давлат органлари, умуман, ҳеч кимга мажбурият юкланмаган).

”

Агар заруриятга қараб дуч келган эсида давлат тили ўрнига бошқа тил қўлланиб кетаверса, унда давлат тили ҳақидаги қонуннинг нима кераги бор? Қонуннинг мақсади давлат тилини ҳимоя қилиш, мустаҳкамлаш ва ўрни келганда уни такомиллаштириш бўлиши керак эмасми?

Озарбайжон қонунчилигида ҳар бир фуқаро давлат тилини билиши мажбурий, деб белгиланган. Демак, миллатидан қатъи назар, Озарбайжон фуқаросими, демак у озар тилини билишга мажбур. (Бизда бу тартибни жиллакурса, айрим таг-туғи ўзбек, лекин ўзбекча гапиролмайдиган Ўзбекистон фуқаролари учун қўлласса бўларкан). Қонунга мувофиқ, Озарбайжон Республикаси давлат тилининг қўлланилишини, ривожини ва ҳимоясини таъминлайди. Бу давлатда Озарбайжон ҳудудида фаолият юритаётган халқаро ташкилотлар ҳужжатлар бўйича иш юритувини давлат тилида олиб борар экан, истисно тариқасида хорижий тилда ҳам бўлиши мумкин, бу ҳам бўлса бир шарт билан, яъни, Озарбайжон тилига таржима қилингандагина бунга рух-

сат берилар экан.

Грузиянинг Давлат тили ҳақидаги Қонунда Давлат тилини ҳимоя қилиш кафолатларига қаратилган алоҳида боб бор. Унда грузин тилини давлат ҳимоя қилиши, барча давлат органлари ва маҳаллий идоралар давлат тилининг ривожига ва софлиги учун жавобгар эканлиги белгилаб қўйилган.

Нима учун бу қонунлар ҳақида гапириб ўтирибмиз?! Наздимизда, уларнинг ҳаммасидан давлат тили борасидаги қонунчилигимизда ўрганадиган ва татбиқ қиладиган жиҳатлари бор. Қонунда мажбурий равишда мустаҳкамланмагани учун ҳам ўзбек тилига эътибор бир мунча сусайгандир, эҳтимол. Кўча-кўйдаги, ижтимоий тармоқ ёки мобил телефонлар воситасидаги ёзишувлардаги тил нормаларининг бежаб ташланганини-ку қўя турайлик, расмий жойлардаги давлат тилига белисанд иш юритувларини эпақага келтириш учун ҳам қонунни ўзгартириш керак-ку! Давр тақозоси билан қонунни ўзбек тилини юксалтиришдан чўчиброк қабул қилинганини тушуниш мумкин. Лекин орадан 30 йил ўтиб ҳамки, “Ўзбекистон Республикасининг Давлат тили ҳақида”ги Қонунни қайта кўриб чиқишнинг наҳот ҳалиям вақти келмаган бўлса?!

Она тилимизга бўлган миллий ғурурни қачон йўқотдик ўзи?!... Бу ҳақда таниқли адиб, драматург Қўчқор Норқобил ижтимоий тармоқларда шундай ёзган эди:

АЙРИМЛАРГА...

Қаловини толиб гапирсанг тоғни силжитиб юборадиган тилимиз бор. Мен ўрисчада ўшалардай чулдирай олмаслигим мумкин. Лекин Чеховни аслиятда ўқиб, э-эй, шу жойда ўзбек тилининг шашти-шиддати етишмай қолган-да, деган фикрларга ҳам борганман. Ичиндан чақмоқ қақиб, гулдираб отиладиган овозинг эмасми тилинг?! Ўз овозингни ўзинг бўғмоқчимисан? Дарвоқе, овозинг бормиди ўзи? Яратган Инсонни овозидан таниб олади, деб ўйлайман мен. Шунинг учун ҳам Яратганга илтижо қиламиз. Барака топгур, қўй, ўзингни ўзинг бўғмагин. Шунча бўғилганимиз етмайдими? Навойийни-ку ўқимайсан, чунки, тушунмайсан. Бери-роққа келсак, Тоғай Муродни, Мурод Муҳаммад Дўстни, Эркин Ўззамни, Назар Эшонқулни ҳам ўқимайсан, чунки, тилимиз оташидан завқланиш туйғусидан бенасибсан. Чунки, Сен уларни ҳам тушунмайсан. Ишон, улар ўзбек тилида ёзишади. Уларнинг асарларини мана ман деган ўзга тилинга ўгириб кўр-чи, ўша ажнабий забонинг миясига кўрт тушган кўй каби бир жойда гирриллаб, айланиб қолади. Ўзбек тилининг юкини бошқа тиллар кўтра олмайди. Мен нима деяётганимни ҳам тушунмаяпсан ҳозир... Кўп нарса қўлдан кетди — кийим-бошини-ку гапирмай, айттулик-дегулигимиз йўқ. Ўзим ҳам айни чоғ шу афзодаман. Бошга қўл чўзай десам дуппи йўқ. Майли, кетгани-кетди, кетадиган жойига, лекин шугина тилимиздан бошқа яна нимамиз қолди қайғурадиган?! Маънавиятми, қадриятми, ахир буларнинг ҳам жони тил-ку! Ўзинг биласан, менга деса унга, юзта тилда гаплаш, хоҳласанг Африқонинг ит топмас “Пақанчачакатура” қаби-ласининг ҳам тилини ўрган, Сенга қарсақ чалиб олқишласам, мен номард. Сенга шу гапларни гапир-аётим ўзим ҳам қийналиблар кетаяпман. Ўзимни қаерга қўйишни билма-яман; уят-ей, ўзбек ўзбекка ўз тилингни ерга урма деб зор-қақшаса... Жуда огир... Жудаям.

Маҳдия АВАЗОВА,
“Инсон ва қонун” муҳбири

Хўш, бу борада қандай асосий таклифларни бера оламиз? Шу савол билан қонунчилик палатаси депутатига юзландик:

Расул КУШЕРБАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:

БОШҚА ТИЛЛАРДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН БАРЧА ҲУЖЖАТЛАРНИНГ ҲАҚИҚИЙ ЭМАСЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЗАРУР

Депутат нима дейди?

— “Ўзбекистон Республикасининг Давлат тили ҳақида”ги Қонунни ўзгартириш керак, деб ҳисоблайман. Қонунда давлат тили ўзбек тили эканлигини ҳисобга олиб, ҳамма норматив ҳуқуқий ҳужжатлар давлат тилида бўлиши лозимлиги ва бошқа тилларда қабул қилинган барча ҳужжатлар ҳақиқий эмаслигини мустаҳкамлаш зарур. Қонун билан ҳимояланмагани учун ҳам давлат тилини расмий идораларда иш юритишда ва ҳужжатларни қабул қилишда қўлланилишидаги хатоликларни кўриб туриб-миз. Қонун билан ўзбек тилидан бошқа тилда қабул қилинган ҳужжатларни ҳақиқий эмас, дейилмаса бу ҳолат давом этаверади.

Расмий идораларда ҳам барча ёзишма ва ҳужжатлар давлат тилида юритилиши лозимлигини давлат тили тўғрисидаги қонунимизда алоҳида кўрсатиш, нормаларда белгилаб қўйиш керак. Масалан, бугунги кунда амалда бўлган СанПин нормалари ўзбек тилида эмас. СанПин — бу Ўзбекистон Республикасининг санитария-гигиена қоидалари, лекин уни расмий тилда ҳам сўзлашув тилида ҳам СанПин деймиз. Шаҳарсозлик норма ва қоидаларининг аксарияти ҳам шу аҳволда — давлат тилида эмас, рус тилида ёзилган ва шу тилда амал қилиб келинапти. Бу ўз ўрнида фуқаролар, айниқса, тадбиркорларга қийинчиликлар олиб келмоқда. Бундай олиб қаралганда, шаҳарсозлик қоидалари ёки СанПиннинг давлат тилида эмаслиги, янаям ёмонроғи, шунча йилдан бери расмий давлат тилига таржима қилинмаганлиги уятдир.

ДЕПУТАТНИНГ ГАПЛАРИНИ “ҚИЗИЛ ҚОР ЁГАНДАЙ” ҚАБУЛ ҚИЛАЯПМИЗ

Бугун халқ дардини ва ўз фикрини бемалол айтадиган депутатларимиз сони ортаятпти. Айни дамда ижтимоий тармоқлар Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси фракцияси аъзоси Даврон Ариповнинг “Кўп квартирига уйлари бошқариш тўғрисида”ги Қонун лойиҳасида “квартира” сўзи ўрнига “хонадон” сўзи ишлатилиши кераклиги ҳақидаги фикрларини бонг уриб айтмоқда. Депутатнинг жон куйдиргани тўғри, қонун ҳужжатларининг номида ҳам давлат тилига ҳурмат сезилиб туриши керак. Аслини олганда эса “квартира” сўзининг тўғридан-тўғри таржимаси “хонадон”-ку. Депутатнинг сўзларини “қизил қор ёгандай” қабул қилаяпмиз. Аслида қонун номини ёзаётгандаёқ савқи табиий билан “хонадон” деб ёзишимиз керак эмасмиди?

МЕНГА ПУЛИНГ ЭМАС, МЕҲРИНГ КЕРАК...

ёхуд остонада қолган армонлар

ғиздек, уйим кенг, ёруғ, барча шароитлар муҳайё. Ўзимга тенгдош ҳамхоналарим, дугоналарим бор. Бир-биримизга таянч бўлиб, тасалли бериб яшаймиз. Пансионатнинг барча ходимлари, директордан тортиб қоровулгача менга меҳрибон. Бир жойим оғригудек бўлса, ҳамширалар ҳо-зиру нозира. Лекин мана бу кўксим қаттиқ оғриydi, унинг давоси бу ерда эмас...

Соҳлари оппоқ муштипар аёлнинг ушоққина гавдаси янада букчаydi, ово-зи титрайди, кўз-ёшлари юзига чақиллаб томади. Бу ҳолатни кўриш жуда оғир. Унинг йиғисидаги чексиз изтироб беихти-ёр қалбимизга кўчади. Оназорнинг дил ярасини очганимизга пушаймон бўла-миш, унга қандай таскин беришни билмай талмовсираймиш.

— Турмуш ўртоғим билан фарзанд-ларимизни ҳеч кимдан кам қилмай, ҳеч нарсадан зориқтирмай вояга етказдик. Ҳар иккисини ўқитдик, уй-жой билан таъ-минладик. Ўзлари танлаган қизларга, ор-зу-ҳавасларидек тўй қилиб уйлантирдик. Буларнинг ҳаммаси бизнинг машаққатли меҳнатимиз, соғлигимиз, ёшлигимиз ва ўз ҳузур-ҳаловатимиздан воз кечганимиз эвазига бўлди. Тақдир экан, катта ўғлим автоҳалокатга учраб, бу дунёни тарк этди. Кўп ўтмай, келиним ўзи тер тўкиб олма-ган уй-жойни бизга билдирмасдан сотиб юборди. Ҳатто, хайрлашмасдан чет дав-латга, ўз юртига кетиб қолди. Бу кўргулик-ка чидай олмай турмуш ўртоғим ҳам ҳаёт-дан кўз юмди. Иккинчи ўғлим, ёлғиз суян-чимим катта бир идорада ишлайди. Лекин кўнгли бўш. Келинимнинг чизган чизиги-дан чиқолмайди. Шу сабабли, аста-се-кин мендан узоқлаша борди. Йиллар ўт-ган сари, тез-тез касал бўлиб, ўрнимдан ҳам туролмай қолдим. Келиним “Болалар-имдан ортиб, касал қарашга вақтим йўқ. Онангни қариялар уйига обориб ташла. Онангни қариялар уйига обориб ташла, у ерда яхши қарашади, ғамхўрлик қили-шади”, деб ҳар куни жанжал қилаверди. Охири, боланинг оиласи тинч бўлсин, деб уйдан, турмуш ўртоғим билан не-не оруз-ҳаваслар билан қурган уйимдан чиқиб кетдим. Бошида ўғлим ҳафтасига, сўнгра ойда бир марта олдимига келиб ту-рарди. Эндилқда йилда бир-икки марта келади. Менга унинг пули ёки олиб ке-ладиган нарсаси керак эмас. Фақатгина

меҳри, эътиборига муҳтожман, бир оғиз ширин сўзига зорман. Келмаслигини би-либ турсам ҳам, оёғим беихтиёр кўча эшик томонга судрайди, кўзларим йўлга қарайверади. Ўғлим билан бир кун, ати-ги бир соат мириқиб суҳбатлашгим, дий-дорига тўйиб-тўйиб қарагим, неваралар-имни кўргим, бағримга босгим келади. Шу соғинч, шу армон мени бу ерда тинч-гина яшашга қўймайди-да...

■ **Аёл боши билан қурилишда ишлаб, меҳнат машаққати-дан қадди дол бўлмаган, ҳаёт-нинг пасту баланд йўлларида толмаган оназорни тўшаққа михлаган дарднинг нималиги-ни англагандек бўлди. Бунга бемехрилик, таъбир жоис бўл-са, нонкўрлик билан баравар тошбағирлик, дейиш мумкин. Беихтиёр кўнглимиздан тиз-гинсиз саволлар ўтади. Мушти-пар оназорини қон йиғлатиб қариялар уйига элтиб қўйган йиғитнинг ори, диёнати бор-ми? У қандай қилиб жамоат орасида ишляпти?, улфатлари орасида қандай бошини кўта-риб юрибди? Болаларининг: “бу-вимиз қани”, деган сўроғига ни-ма деб жавоб беради-ю, уларга қандай ибрат бўляпти?**

Оналар қандай қилиб таом есин?!

Суҳбатимиз аввалида Пансионат директори Ф.Акрамова “Оналарнинг ҳайратомуз меҳр-муҳаббати ҳақидаги ривоятлар бекорга айтилмаган экан, улар ҳаётдан олинган, бунга ўзим амин бўлдим”, деган сўзларида жон бор экан. У кишининг ҳикоя қилишича, **Пансионатда ҳар бир қарияга режада-ги овқатдан ташқари кунига 200 грамм шакар, сариғ ва турли хил ширинликлар берилди. Қарангки, айрим оназорлар буларни ўзи емай, фарзандларига, невараларига илинар экан. Улар неча йиллаб**

пешона тери билан бунёд этган ўз бошпа-насига сиздиршима-ган, оқ сут бериб, оқ ювиб, оқ тараган она аталмиш улуг зот ол-дидаги бурчини унут-ган бемехр фарзанд-лари учун грамлаб йиғиб, советкичларда сақлашаркан. Тош-бағир фарзандлари ойлаб, йиллаб хабар олишмас-да, она-оналар умид ва илти-ж билан барибир кў-тишаверади...

Бир куни Пансионат қоровули оназор ўзи емай, мисқоллаб йиққан бир халта ноз-неъ-матларни кўтариб кетаётган ўғилни из-за қилибди:

— Онангнинг меҳнат қилиб толган но-нини еб улғайдиг. Энди қариганида уни боқиб малол келади-ю, оғзидаги ошини ейишдан уялмайсанми?

■ **Яна бир гап. Маълумотларга кўра, Пансионатда яшовчи отахон ва онахонлар нафақаларининг маъ-лум миқдорини ўзлари олишади. Шу пуллари ота-оналар йиғиб, ҳар икки-уч ойда ўғил ёки қизла-рига телефонда хабар беришади. Байрамларда, муборак кунларда ота-оналарни эслашмайди. Ле-кин нобакорлар пулнинг даразини эшитгач, 80-90 ёшини қоралаган ногирон, кекса ота-оналаридан пул олиш учун етиб келишади.**

Ким билсин, балки бу фарзанд соғинчи-дан бағри ўртанган, унинг дийдорига таш-на муқарраммаи мушфиқ зотларнинг охи-риг усули, ягона йўлидир.

Меҳрнинг бозори ва баҳоси борми? Бўлса у қанча туради?

Шукрки, бугунги кунда турмуш фаровон-лигимиз тобора ошиб бормоқда. Ҳар бир оилада машина, ижтимоий техник восита-лар ҳаётимизга янада қулайлик яратаяпти. Ҳатто, мактабда ўқийдиган болаларимиз қўлида шاپалоқдек телефон. Дунёнинг истаган бурчаги билан бир зумда алоқа қила олади. Дастурхонларимиз тўкин-со-чин. Нонни танлаб еймиш, сувни ҳам сара-лаб ичамиз. Бир қараганда ҳамма нарса бўлибди, ҳаёт тўла-тўқис. Аслидачи? Ҳар биримизда ўзаро меҳр-оқибат, ўзга туғул, ҳатто ўзимизга яқин инсонларга эътибо-римиз етишмайди. Орамизда узоқдаги ота-она ҳолидан ойда бир марта телефон орқали хабарлашадиган, уларни байрам-ларда телефон орқали табриқлаб, бур-чини бажарадиганлар, қон-қариндош, жи-гарлари билан фақат тўз маъракаларда кўришадиган одамлар оз эмас. Ҳар бири-миз беоқибат фарзандларни қоралаймиш, қизғин муҳокама қиламиш. Аммо қариялар

уйидаги қариялар фақатгина кимнингдир ота-онасигина эмас. Балки кимнингдир қон-қариндоши, кимнингдир жон қўши-си, кимнингдир ҳамкасби ва дўсти, қа-рдони эмасми(ди)? Инсон учун дунёда яқинлари эътиборидан четда қолишдан ҳам кўра оғир ва оғриқли ҳолат бўлмаса керак.

Шу ўринда қайд этиш лозимки, дунёга ибрат бўлгудек бағрикенг, саховатли ва савобталаб халқимиз. Мамлакатимизда инсонпарварликнинг энг олий тамойил-лари мужжасам. Давлатимиз ва саховат-пеша кишиларимизнинг беминнат хайр-ли ишларини биргина мазкур пансионат тимсолида ўз кўзимиз билан кўриб, яна бир бор амин бўлдик. Бироқ оила, ота-она ва фарзандлар меҳрини ҳеч нарса босолмайди. Бу Меҳрибонлик уйининг болалари, қариялар уйининг отахону онахонлари кўзларида муҳрланган аччиқ ҳақиқат.

“Мени олиб кет, ўғлим!..”

Собир ота (исми ўзгартирилган) зиё-ли, кўп йиллар элу юрт хизматига бўлган таниқли инсон. Ҳаётнинг пасту баланди-ни кўргани учун халқ тили билан айтган-да қариялар уйига тез кўниқди. Ўзининг ҳушмуомалалиги, вазминлиги билан бу ерда барчанинг ҳурматида сазовор бўл-ди. Унинг турмуш ўртоғи вафот этган, бир ўғил ва қизи борлигини кўпчилик билмас-ди. Ўғил фарзанди қайсидир чет эл қор-хонасининг етакчи раҳбарларидан бири. Отаси билан ойда бир телефон орқали гаплашиб, ҳол-аҳвол сўраган бўлади. Қи-зи эса... Гўё ҳеч қачон отаси бўлмаган, дунёда унинг борлигини унутгандек. Пансионат боғидаги гулларни парваришлаш Собир аканинг ҳам севган машғулоти, ҳам овуноғи.

Сўнги кунларда отахон негадир тушқунликка тушиб, сўлгин кайфиятда қорадиган бўлиб қолди. Бир куни буюм-ларини халтага жойлади-да, “Мен энди кетишим керак”, деб кўча эшиги олида кунбўйи ўғлини кутиб ўтирди. Муассаса ходимлари қанча юпатмасин, ялинмасин хонасига қирай, демасди. Фақатгина те-лефон қилиб ўғлини чақиритиларини тин-май илтмос қиларди.

— Мен бир эмас, бир неча бор у ки-шининг ўғлига кўнгирак қилиб, отасининг илтижосини етказдим, — дейди Ф.Акра-мова бу воқеани хотирлаб. — Ҳар гал отахоннинг ўғли турли вақтларни рўқан қиларди. Охири марта гаплашганимда: “Вақтим йўқ, боролмайман. Сизларга давлат нима учун пул тўлайди, қаранг-лар-да. Бошқа мени безовта қилманг”, деб жеркиб ташлади.

■ **Боласини кутиб толиқма-син, деган мақсадда мен бу гап-ни отахонга айтишга мажбур бўлдим. Шунда у киши тизза-сидида халтасини қучоқлаша-ча, бошини қуйи солди. Биринчи марта очик-ойдин аччиқ-аччиқ йиғлади. Бунга кўриш барчамиз-га оғир бўлди. Ўша кунга кечга бориб отахоннинг жони узилди. Ўғлининг дийдорини кўриши, ўз уйида жон бериш унинг армони, ягона илтижоси эди. Отанинг маъракасини фарзандлари кат-та ресторанда даббаба билан ўтказишди.**

Мақолага нуқта қўйиш, яқунлаш учун Ҳадиси шарифда келтирилган қуйида-ги сўзлардан бошқа ибора тополмадик: **“Билинқим, она кўзидан бир томчи ёш тўққан, ота дилини ранжитган фарзанд бўйнига икки дунё тавқи лаънатини олибди”.**

Фарида ҚОРАҚУЛОВА,
“Инсон ва қонун” муҳбири

РАСМИЯТЧИЛИК, ҚОҒОЗБОЗЛИК

ундан воз кечолмаётганлар ҳали ҳам бор

СУРХОНДАРЁ вилояти Олтинсой туманида яшовчи фуқаро С.Маманазаров жорий йилнинг март ойида ёшга доир пенсияга чиқиш учун Бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси туман бўлимига мурожаат қилади. Пенсия жамғармасининг туман бўлими томонидан унинг солиқ ширкат ҳўжалигида ишлаган давридаги иш ҳақи ҳўжатларида фамилияси "Ҳамзаев", деб нотўғри ёзилганиги сабабли мурожаати рад этилади. Унга фуқаролик ишлари бўйича судга мурожаат қилиб ушбу чалқашликларни бартараф этиши кераклиги тушунтирилади.

С.Маманазаров фуқаролик ишлари бўйича туманлараро суди ходимларига учрашганида унга қонунда белгиланган тартибда давлат божи ва почта харажати тўлаши, ариза билан мурожаат этиши кераклигини билдиришади. Шундан сўнг фуқаро С.Маманазаров давлат божи ва почта харажатини тўлолмастлиги, судга ариза ёзиш тартибини билмаслиги сабабли Президент маслаҳатчиси ўринбосари А.Усмонов томонидан Олтинсой туманида ўтказилаётган саёр қабулда ёшга доир пенсияга чиқиш ва ҳўжатлардаги чалқашликларни суд тартибда бартараф этиш бўйича амалий ёрдам беришни сўрайди. Президент маслаҳатчиси ўринбосари томонидан С.Маманазаровнинг мурожаатини қўриб чиқиш ва ижобий ҳал этиш Олтинсой туман адлия бўлимига топширилади.

Адлия бўлими томонидан фуқаро С.Маманазаровнинг манфатида тегишлилик фактини белгилаш ҳақида фуқаролик ишлари бўйича Денов туманлараро судига ариза тақдим этилди ва суд томонидан адлия бўлимининг мазкур аризаси қаноатлантирилиб берилди. Натияжада, фуқаро С.Маманазаров Олтинсой туман адлия бўлимининг сай-ҳаракатлари билан ёшга доир пенсияга чиқиш ҳўқуқидан тўлиқ фойдаланадиган бўлди.

Жамшид ПАРДАЕВ,
Олтинсой туман адлия бўлими бошлиғи

ЭГАЛИК ҲЎҚУҚИ

Кадастр идораси бу масалани 14 йил чўзган

НАВБАҲОР туман, "Олчин" қишлоқ фуқаролар йиғини "Учтўғ" қишлоғидаги очик турдаги "Қалқон ота" хиссадорлик жамиятига қарашли савдо дўкони биноси учун давлат ордерига асосан 2000 йилда Навбаҳор туман Ер ва бино-иншоотлар давлат кадастри хизмати томонидан кадастр ҳўжжати расмийлаштириб берилган.

"Қалқон ота" хиссадорлик жамияти томонидан ушбу савдо дўкони гаровга қўйилган ҳўлда солиқ АТ "Пахта банк" Кескантерак бўлимида 2005 йилда кредит маблағлари олиниб, кредит ва унга хисобланган фоиз тўловлари ўз вақтида қайтарилмаганиги сабабли мазкур савдо дўкони АТ "Пахта банк" Кескантерак бўлими ихтиёрига ўтган ва банк бошқарувчиси Х.Муртазоев ва "Мухтор ота" фермер ҳўжалиғи раиси Н.Рўзиёевлар ўртасида 2005 йил 20 майда тузилган 1-сонли шартномага қўра, гаровдаги савдо дўкони 2 миллион 480 минг сўмга "Мухтор ота" фермер ҳўжалиғига сотилган. Аммо "Мухтор ота" фермер

ҳўжалигининг савдо дўконига бўлган мулк ҳўқуқини давлат рўйхатидан ўтказиш ҳақидаги мурожаатига туман Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонаси томонидан рад жавоби берилган.

Туман Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонасининг 2018 йил 14 сентябрдаги 996-сонли маълумотномасида ҳозирги кўнда савдо дўкони биносига бўлган мулк ҳўқуқ солиқ очик турдаги "Қалқон ота" хиссадорлик жамиятига тегишли эканлиги кўрсатилган. Чорасиз қолган "Мухтор ота" фермер ҳўжалиғи раҳбари туман адлия бўлимига мурожаат қилишга мажбур бўлди. Тўпланган ҳўжжатларга кўра, очик турдаги "Қалқон ота" хиссадорлик жамиятига қарашли бўлган савдо дўкони биноси ҳақиқатан ҳам 2 миллион 480 минг сўмга солиқ АТ "Пахта банк" Кескантерак бўли-

ми томонидан "Мухтор ота" фермер ҳўжалиғига сотилган ва бино қабул қилинганлиги тўғрисида 2-сонли ҳисоб-фактура тузилган.

Шу боис, мазкур савдо биносига эгалик ҳўқуқини "Мухтор ота" фермер ҳўжалиғига ўтишини давлат кадастр рўйхатидан ўтказиш ҳақида Навбаҳор туман маъмурий судига ариза киритилди.

Туман маъмурий суди томонидан ариза қўриб чиқилиб, қаноатлантирилди ва ўн тўрт йилга чўзилган муаммо ҳал этилди.

Умид СУВОНОВ,
Навбаҳор туман адлия бўлими бош маслаҳатчиси

ҲЎҚАРОНИНГ ГАЗДАН НОРЕАЛ ҚАРЗДОРЛИГИ ЭЛЕКТРОН ДАСТУРДАН ЧИҚАРИЛДИ

ТЕРМИЗ туман адлия бўлими бошлиғи шахсий қабулида "Нурли Дийёр" маҳалласида яшовчи Х.Рўзиёев мурожаат этиб, фуқаролик ишлари бўйича Термиз туманлараро судининг 2017 йил 24 июлдаги ажримига асосан мурожаат муаллифига нисбатан 5 миллион 458 минг 378 сўм 62 тиин миқдоридида қарздорлиқни ва 317 минг 174 сўм миқдоридида давлат божини ундириш ҳақидаги 2017 йил 27 мартдаги 1339-сонли суд бўйруғи бекор қилинган бўлса-да, ушбу ажрим инobatта олинмасдан ўзининг уй-жойи учун (030099) ўрнатилган газ ҳисоблагичи бўйича тўловлар туман Мажбурий ижро бюроси ва туман газ бўлими томонидан нотўғри хисобланганиги ва ушбу тўловларни тўлаш талаб этилаётганидан норози эканлигини билдирган.

Мазкур мурожаат ўрганилганда, ҳақиқатан фуқаро Х.Рўзиёевнинг табиий газдан қарздорлиғи махжуд эмаслигини тегишли ташкилотлар томонидан берилган маълумотлар тасдиқлаб турганлиги, туман Мажбурий ижро бюроси томонидан берилган маълумотга қўра эса, Х.Рў-

зиёевнинг "Биллинггаз" дастурида 5 миллион 458 минг 378 сўм 62 тиин қарздорлиғи махжудлиги, ушбу қарздорлиқни дастурдан олиб ташлаш юзасидан 2018 йил 18 апрелдаги № SU 500985 рақамли хатлов далолатномаси тузилганлиги, бироқ фуқаро Х.Рўзиёев томонидан тақдим этилган ҳўжжатлар тўлиқ бўлмаганлиги сабабли қарздорлик ўзгаришсиз қолдирилганлиги маълум бўлди. Натияжада адлия бўлими томонидан Х.Рўзиёевнинг фойдасига "Биллинггаз" электрон дастурига нотўғри киритилган 5 миллион 458 минг 378 сўм 62 тиин нореал қарздорлиқни электрон дастурдан чиқарган ҳўлда фуқаронинг ҳўқуқини тиклаш ҳақида фуқаролик ишлари бўйича Термиз туманлараро судига даъво аризаси киритилди. Ушбу даъво аризаси асосида суднинг қарори билан нотўғри хисобланган 5 миллион 458 минг 378 сўм 62 тиин нореал қарздорлиқни электрон дастурдан чиқариш мажбурияти Термиз туман Мажбурий ижро бюроси зиммасига юклатилди ва фуқаронинг ҳўқуқи тўлиқ тикланилишига эришилди.

Фарҳод РУСТАМОВ,
Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси масъул ходими,
Алибек ТЕМИРОВ,
Термиз туман адлия бўлими етакчи маслаҳатчиси

Навбаҳорда боғча мудираси ходимларнинг меҳнат ҳўқуқларини бузди. Натияжада...

НАВБАҲОР туманидаги 4-сонли "Қалдирғоч" мактабгача таълим муассасасида таъмирлаш ишлари бошланган. Шу муносабат билан ходимларга меҳнат таътили берилишида Меҳнат кодекси талабларига риоя қилиниши аҳоли туман адлия бўлими томонидан мониторинг тартибидеда ўрганиб чиқилди.

Мониторинг давомида мактабгача таълим муассасаси мудираси Ш.Ахматова томонидан ходимларни меҳнат таътилига чиқаришда Меҳнат кодексининг 150 ва 159-моддалари талаблари бузилганлиги аниқланди.

2019 йил 2 майда аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш ва келгусида йўл қўймаслик ҳақида туман мактабгача таълими бўлими мудираси С.Будёнов номига тақдимнома ҳамда таълим муассасаси мудираси Ш.Ахматовани Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 49-моддаси 1-қисми билан маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисида туман аҳоли бандлиғига кўмаклашиш маркази директори номига маъмурий тақдир қиритилди.

Тақдимнома туман мактабгача таълим бўлими томонидан жорий йилнинг 20 май куни муҳокама қилиниб, 4-сонли "Қалдирғоч" мактабгача таълим муассасаси мудирасининг 3 та ноқонуний бўйруғи бекор қилиниб, Меҳнат кодекси талаблари асосида қайта расмийлаштирилди, МТМнинг 7 нафар ходимига уларнинг айбисиз бекор туриб қолган кўнлари учун 28 миллион 361 минг сўм миқдоридида иш ҳақи тўлаб берилди ҳамда мудира Ш.Ахматовага энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдоридеда маъмурий жарима қўлланилди.

Йигитали ЭРМАМАТОВ,
Навбаҳор туман адлия бўлими етакчи маслаҳатчиси

Тадбиркорга кредит керак БАНК ФИЛИАЛИДА ЭСА "ВАЖ" БОР

ТЕРМИЗ туман адлия бўлими томонидан Термиз туманида фаолият юритаётган "Шерали полвон Қобилжон ўғли" хусусий фирмаси бошлиғи Қ.Убаевнинг АТБ "Микрокредитбанк" Термиз туман филиалига тадбиркорлиқни ривожлантириш мақсадига 800 миллион сўм миқдоридида кредит маблағи ажратишни сўраб жорий йилнинг февраль ойида мурожаат этган бўлса-да, 3 ойдан ортқ мuddат давомида ушбу кредит маблағи ажратилмаганлигидан ва бунинг натияжасида тадбиркорнинг фаолият юртишида тўсқинликлар пайдо бўлаётганлигидан норози бўлиб йўллаган мурожаати ўрганиб чиқилди.

Фуқаролик кодексининг 744-моддасида: "Кредит шартномаси бўйича бир тараф — банк ёки бошқа кредит ташкилоти (кредитор) иккинчи тарафга (қарз олувчига) шартномада назарда тутилган миқдорда ва шартлар асосида пул маблағлари (кре-

дит) бериш, қарз олувчи эса олинган пул суммасини қайтариш ва унинг учун фоизлар тўлаш мажбуриятини олади", деб қайд этилган ва Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 25 апрелдаги "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги Қонуннинг 34-моддасида: "Банклар қонун ҳўжжатларига мувофиқ кўчар ва кўчмас мулкни гаровга қўйиш, кафолат бериш, кафиликка олиш ва мажбуриятлар асосида кредит берадилар", деб қайд этилган. Марказий банк бошқарувининг 2013 йил 23 ноябрдаги "Кичик тадбиркорлик субъектларининг Миллий валютада кредитлаш тартиби тўғрисидаги Низомини тасдиқлаш ҳақидаги" қарори билан тасдиқланган Низомининг 26-бандида: "Қарз олувчининг аризаси келиб тушган кўндан бошлаб, тижорат банкининг кредит кўмитаси томонидан ушбу ариза бўйича асослан-тирилган ҳўлда қарор қабул қилиш мuddати уч иш кунидан ошмаслиги лозим", деб

қайд этилган бўлса-да, АТБ "Микрокредит-банк" Термиз туман филиали ва "Шерали полвон Қобилжон ўғли" хусусий фирмаси ўртасида 2019 йил 21 май куни 356-сонли кредит шартномаси расмийлаштирилган ва ушбу кўннинг ўзида Термиз туман нотариал идораси орқали банк томонидан берилаётган 800 миллион сўм миқдоридида кредит маблағи ажратиш учун "Шерали полвон Қобилжон ўғли" хусусий фирмасига тегишли Термиз тумани "А.Навоий" маҳалласида жойлашган "Қурилиш тугалланмаган тўйхона биносининг" ер майдонидан фойдаланиш ҳўқуқи билан гаровга қўйилган бўлса-да, банк филиали томонидан АТБ "Микрокредитбанк" республика бошқаруви томонидан рухсат берилмаганлиги ва бошқа турли иш вақлар билан кредит маблағи асосиз равишда ажратилмасдан тадбиркорнинг мулк ҳўқуқлари бузилишига олиб келинганлиги сабабли, ушбу мурожаатни ўрганиш натияжалари юзасидан

Термиз туман адлия бўлими томонидан 2019 йил 23 май куни АТБ "Микрокредит-банк" Сурхондарё вилоят минтақавий филиалига қонунбузилишлар, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва унга икмоний яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш ва "Шерали полвон Қобилжон ўғли" хусусий фирмаси бошлиғи Қ.Убаевнинг мурожаатида қайд этиб ўтилган ваъдаларини қонуний ҳал этиш, яъни тадбиркорлиқни ривожлантириш мақсадига 800 миллион сўм миқдоридида кредит маблағини ажратишни сўраб тақдимнома киритилди.

АТБ "Микрокредитбанк" Сурхондарё вилоят минтақавий филиали томонидан берилган маълумотга қўра, Термиз туман адлия бўлими томонидан киритилган тақдимнома ижроси юзасидан жорий йилнинг 3 июнь куни "Шерали полвон Қобилжон ўғли" хусусий фирмасига жами 800 миллион сўм миқдоридида кредит маблағи ажратилганлиги ҳақида маълум қилинди.

Баҳодир АШУРОВ,
Термиз туман адлия бўлими бошлиғи

ПЛАСТИК НАЙЧАЛАР ИШЛАТИЛИШИ ТЎХТАТИЛДИ

ҲАР йили Буюк Британияда миллиардлаб пластик ичимлик найчалари ишлатилади, деб ёзда "New Scientist" журнали. Уларнинг асосан денгизга ташланиши оқибатида сув ўсимликларига зарар етказилмоқда. Бунинг олдини олиш мақсадида Британия ҳукумати 2020 йил апрелдан айнан пластик ичимлик найчалардан фойдаланишни бутунлай тақиқлади. Шунингдек, пластик қулоқ тозалагичлар ҳам ишлатилишдан тўхтатилади.

Гарчи тақиқ тўғрисидаги тақлифлар бир неча йиллардан бери билдириб келинса-да, у жорий йилдан бошлаб ҳаммани жиддий ўйлантира бошлади.

— Бу буюмлар гарчи бир неча сониягина ишлатилса-да, юз йиллар давомида ҳам йўқ бўлиб кетмайди. Бир лаҳзалик қулайлигимиз учун биз денгиз оламининг қанча йиллар давомида зарарланишига йўл қўйиб бераёلمиз, — дейди мутахассислардан бири Михаил Гове.

Агар Буюк Британия Евроиттифоқ аъзолигини сақлаб қоладиган бўлса, 2021 йилдан бошлаб Европа Парламенти қидаларига асосланиб, бир марталик пластик санчи, қошқ ва пичоқларга ҳам тақиқ қўйишни режалаштирган.

ЁҚИЛГИДА ЮРУВЧИ МАШИНАЛАР ҲАРАКАТИГА ЧЕК ҚўЙИЛАДИ

АГАР Британия ҳукуматининг режасига таянилса, тақиқ 2040 йилдан бошлаб кучга кириши. Мақсад ҳаво ифлосланишининг олдини олиш экани айтилмоқда. Ҳукумат бу йўлда маҳаллий ҳокимиятларга ҳам ёрдам бермоқчи. Уларга 255 миллион фунт стерлинг ажратмоқда. Бу борадаги янги стратегияси ҳукуматга 3 миллиард фунт стерлингга тушади. Ёқилғида юрвчи автомобилларнинг ўрнига электрда юрвчи машиналарга кўпроқ эътибор берилади. Британ ҳукумати узоққа чўзилган муҳокама жараёни ортдан бу қарорга келган. Ҳаддан зиёд ҳаво ифлосланиши олдини олиш учун ҳукуматдан янги режа ишлаб чиқиш талаб қилганди.

БОЛАЛАРНИ УРИШГА ЧЕК ҚўЙИЛМОҚДА

ЯПОНИЯ Вазирлар Маҳкамаси болаларни ҳимоя қилиш бўйича қонунга ўзгартиришлар киритди.

"The Japan Times" нашрининг хабар қилишича, ўзгартиришлар, аввало, болаларга нисбатан қонунбузарликларнинг олдини олиши лозим. Бу ўринда гап ота-оналар, васий шахслар ва ижтимоий хизмат ходимларига болаларга нисбатан куч ишлатишни тақиқлаш борасида кетаяпти.

ҚИРГЎЗИСТОНДА ҚАНДАЙ ТАКСИЛАР ҲАРАКАТИ ТАҚИҚЛАНАДИ?

БУ борадаги қонунга ўзгартишлар кенг жамоатчилик эътиборига ҳавола этилди. Эндиликда, мамлакат фуқаролари бу тақлифни қўллаб-қувватлайдиган бўлса, у ҳолда ҳужжат парламент муҳокамасига юборилади. Бу ташаббус автомобил ҳайдовчилари орасида ҳақиқий ваҳимага сабаб бўлди.

Чуқри Қирғизистондаги таксиларнинг катта қисмининг рули ўнгда. Бу каби автомобилларнинг асосан Япониядан келтирилган. Уларнинг асосий афзаллиги арзонлигидир.

Асосан тижорий мақсадларда фойдаланиладиган рули ўнгда бўлган автомобилларнинг тақиқланиши борасидаги ташаббуслар Қирғизистонда биринчи марта илгари сурилаётгани йўқ.

Бир неча йил муқаддам тегишли қонун лойиҳаси ишлаб чиқилган эди, ammo кейинчалик лойиҳа муҳокамаси 2020 йилгача қолдирилди. Бироқ янги қонун лойиҳасига кўра, рули ўнгда бўлган автомобилларда йўловчиларга хизмат кўрсатганлик учун жарималар янги йилдан бошлаб ундирила бошланади. Ҳукуматнинг фикрича, айнан рули ўнгда бўлган автомобиллар қўллаб йўл-транспорт ҳодисаларига сабаб бўлмоқда.

МЎЙНАДАН ИШЛАНГАН МАҲСУЛОТЛАР САВДОСИ ТАҚИҚЛАНАДИ

2021 йил январидан бошлаб Лос-Анжелесда табиий мўйнадан тайёрланган маҳсулотларни сотиш тақиқланади. CBS-нинг хабар беришича, ушбу қарор шаҳар кенгаши томонидан қабул қилинган.

Маълум қилинишича, бу ҳолат ҳайвонларни ҳимоя қилиш ишлари билан боғлиқ. Шунингдек, тақиқ нафақат кийимларга, балки аксессуарларга ҳам тегишли.

БОКС МУСОБАҚАСИ ТЎХТАТИЛАДИМИ?

АВСТРАЛИЯ тиббиёт ассоциацияси (АТА) Кливленд округи мамлакатда бокс бўйича мусобақаларни ўтказмасликка чақирмоқда, дея хабар беради "sports.uz" нашри.

Бокс спорт турида икки одам бир-бирининг бошига уради ва голиб аниқланади. Бу ваҳшийлик, деб ҳисобланади. Шунингдек, бунда организмнинг елка қисмидаги бир қанча муҳим аъзоларига жиддий шикаст етади.

Буни қўллаб-қувватлаётганлар маҳаллий энгил ваэнли боксчи Брэддон Смитнинг филиппинлик Винсент Моралдга қарши кечган жангдан икки кун ўтиб вафот этганлигини асосий сабаб қилиб кўрсатмоқда.

Интернет материаллари асосида Наима МАШРАБОВА тайёрлади.

РЕКЛАМА

Ҳурматли тадбиркорлар!

"АСАКА" БАНК

бизнесингизни молиялаштириш ва ривожлантириш учун қуйидаги хорижий банкларнинг кредит линиялари маблағлари ҳисобидан кредитлар таклиф этади:

- Коммерцбанк А.Г. (Германия);
- КФВ Ипекс Банк (Германия);
- Ландесбанк А.Г. (Германия);
- Хитой Халқ Республикаси Давлат Тараққиёт Банки;
- Корея Республикаси Эксимбанки;
- Халқаро Тикланиш ва Тараққиёт Банки — "Ўзбекистон Республикасида боғдорчилик секторини ривожлантириш" лойиҳаси доирасида;
- Туркия Республикаси Эксимбанки;
- Халқаро Тараққиёт Агентлиги — "Ўзбекистон Республикасида чорвачилик соҳасини ривожлантириш" лойиҳаси доирасида.

"АСАКА" БАНК — тадбиркорлик тараққиётининг мустаҳкам таянчи!

Маълумот учун телефонлар: (78) 120-82-01, 120-82-09, 120-82-24, 120-82-62, 120-82-96, 120-86-83.

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган.

ИНСОН ВА ҚОНУН МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРИЛИГИ www.minjust.uz	2007 йил 3 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0081-рақам билан руйхатга олинган ISSN 2010-7897 4772010789008	Бош муҳаррир Қўқор НОРҚОБИЛ	ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Тошқолов Акбар Жўрабоевич Рабиёв Шерзод Миржалолович Тоқиев Фураат Шомуродович Искандаров Ербек Нурбекович Эргашева Дилфуза Рустамовна Мамдалиев Зайниддин Очилович	Таҳририятга келган қўлёзмалар таҳрир қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Навбатчи Гулсум Шодиёва Саҳифаловчи-дизайнер Жасур Тожибоев	Нашр индекси: 137 "ИНСОН ВА ҚОНУН" газетаси таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А-3 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмда, офсет усулида "Ўзбекистон" нашриёт матбаа ижодий уйида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Ушбу сонда ЎзА суратларидан фойдаланилди.	МАНЗИЛИМИЗ: 100 000, Тошкент ш. Сайилгоҳ кўчаси-35. Факс: (0371) 233-44-23, (0371) 233-44-08 Обуна бўлими: 233-44-09 Баҳоси келишилган нарҳда 1 2 3 4 5